

HRANA ZA ŽIVINU

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA

Veterinarski
Zavod
Subotica

KVALITET PRE SVEGA

**Veterinarski Zavod
Subotica**

HRANA ZA ŽIVINU

ŽIVINARSTVO

Podela kokoši se najčešće vrši na osnovu proizvodnih osobina i namene pojedinih rasa. Prema ovoj klasifikaciji razlikujemo 5 tipova kokoši:

1. Lake rase za jaja
2. Teške mesnate rase
3. Kombinovane rase (za jaja i meso)
4. Rase za borbu
5. Dekorativne rase

LAKE RASE ZA JAJA - Kokoši ovog tipa su relativno male telesne težine (1,5-2,0 kg) ali su sposobne za visoku efikasnu proizvodnju. Kokice ovog tipa su ranostasne, pronose često već u četvoromesečnom uzrastu. Pilići brzo rastu i operjavaju. Karakteristika ovih rasa je bela boja ljske jaja. Najznačajnije rase u ovom tipu su: Leghorn i Minorka.

TEŠKE MESNATE RASE - Imaju karakteristično veliko teško i zaobljeno telo, čija je osnova snažan kostur. Težina kokoši iznosi 3-4 kg, a petlova preko 5 kg. Nosivost je od 50 do 120 jaja sa svetlomrkom ili mrkom bojom ljsuske. Pilići operjavaju relativno sporo, a kokice pronose tek za 6-8 meseci. Instinkt ležanja je jako izražen. Ove rase se ne koriste za proizvodnju mesa zbog neekonomičnih reproduktivnih sposobnosti. Njihov značaj se ogleda u tome što se zbog svoje težine koriste za stvaranje kombinovanih rasa za proizvodnju mesa ili se industrijski ukrštaju sa kombinovanim rasama za proizvodnju tovnih pilića - brojlera. Najznačajnije rase u ovom tisu su: Cochinchina (Cochin), Brahma i Langsan.

KOMBINOVANE RASE (rase za proizvodnju jaja i mesa), su sa gledišta današnje proizvodnje najznačajnije pa su samim tim i najzastupljenije. Postale su složenim kombinacijskim ukrštanjem lakih rasa za jaja i teških mesnatih rasa. Zajednička karakteristika ovih rasa je da se odlikuju ranostasnošću i nosivošću sa dosta velikom telesnom težinom. Selekcijom je moguće forsirati lakše tipove sa boljom nosivošću ili nešto teže za meso. Klasifikacija kombinovanih rasa se vrši prema zemljii porekla.

LINIJSKI HIBRIDU su od najvećeg značaja u savremenoj, intenzivnoj živinarskoj proizvodnji, bilo da se radi o proizvodnji brojlera ili jaja za konzum. Pod terminom linija u stočarstvu (živinarstvu) podrazumevamo populaciju užu od rase koja ima za cilj koncentraciju korisnih osobina bitnih za proizvodnju. Rasa ovde ne gubi nimalo na značaju jer se i dalje pomoću njih stvaraju nove linije.

Osnivači linija su muška grla koja se odlikuju dobrim osobinama koje prenose na potomstvo s velikom sigurnošću. Linije se odlikuju otpornošću, ranim pronošenjem, krupnim jajima, operjavanjem i drugim pozitivnim osobinama. Osnovni cilj stvaranja linija je da se parenjem grla različitih linija dobije visokokvalitetno potomstvo. Da bi se došlo do traženih proizvodnih osobina često se ukrštaju i više linija a krajnji proizvod komercijalni hibrid je samo za direktnu upotrebu i ne koristi se za dalju reprodukciju jer dolazi do cepanja svojstva. U savremenom stočarstvu razlikujemo linijske hibride za proizvodnju jaja, laki linijski hibridi i hibridi za proizvodnju mesa ili teški linijski hibridi.

TEŠKI LINIJSKI HIBRID se odlikuju brzim porastom, dobrim iskoriščavanjem hrane i otpornošću. Imaju široke i izdužene grudi sa kratkim nogama. U proseku svi ovi hibridi za 52 dana postižu 1,8 kg telesne težine uz utrošak od 2,2-2,3 kilograma hrane. Prema najnovijim ispitivanjima hibrida za proizvodnju mesa došlo se do sledećih proizvodnih rezultata za pojedine hibride u tovu od 42 dana: ISA304 postiže 1.720 grama uz utrošak 1,9 kg hrane za kilogram prirasta, Arbor Acres 2.075 grama, konverzija 1,74 kg, Ross 1.745 grama, konverzija 1,85 kg. Euribrid Hibro 1.715 grama, konverzija 1,86 kg, Hubbard 1.895 g konverzija 1,83 kilograma hrane za kilogram prirasta. Kod nas su najrasprostranjeniji hibridi tipa: hibro, cabb, hubard, ross, loman, preluks bro, peterson i dr.

LAKI LINIJSKI HIBRID dele se u dve grupe: za proizvodnju jaja bele ljske nastaju korišćenjem linija Leghorn rase. Odlikuje se visokom nosivošću, oko 275 jaja godišnje. Laki su i pojedu malo hrane, živahni i temperamentni. Među ovim hibridima poznati su seve, starkos, bakkok B 300, beli hiseks i dr. Uporedna ispitivanja u našoj proizvodnji pokazala su sledeće proizvodne karakteristike: broj jaja po kokoši babcock B 300(280-300), Dekalb XL-Link (270-300), ROSS Ross white (280-300), Shaver S288 (280-305), Lohman White (285-305), Euribrid Hisex white (285-295), Hubbard White Leghorn (270-295). Najveću potrošnju hrane po jajetu ima Hubbard a najmanju Dekalb i Euribrid hibridi.

Linijski hibridi za proizvodnju jaja obojene ljske zbog veće potražnje su više zastupljeni u svetu. Kod nas su najviše gajeni Dekalb g-link (sa proizvodnjom od 280 jaja po nosilji), Lohman Brown (275-285), Golden Comet, ISAbrown (280), Tetra SL, Tetra SL-Brown (280-290), Euribrid Hisex Brown (290), Hisex Brown, SSL 1 Preluks R. Linijski hibridi za proizvodnju jaja obojene ljske krupniji su, teži i otporniji od hibrida za proizvodnju jaja bele ljske, lako se odgajaju i mirnijeg su temperamenta. Jaja se koriste isključivo za konzum i jata se drže bez petla. Još jedna karakteristika značajna za praksu je da se polovi linijskih hibrida za proizvodnju jaja obojene ljske razlikuju po boji (autoseks) što se uočava već kod jednodnevних pilića.

MENADŽMENT BROJLERSKOG JATA

GUSTINA NASELJENOSTI:

Pravilna gustina naseljenosti je od suštinskog značaja za uspeh brojlerskog proizvodnog sistema jer osiguravate odgovarajući prostor za optimalne rezultate tova. Nepravilna gustina naseljenosti može da dovede do problema sa nogama, oštećenjima, modricama i mortalitetom. Iseljenje dela jata iz objekta je jedan od pristupa za održavanje optimalne gustine naseljenosti. Mnogo različitih gustina naseljenosti se koristi širom sveta. Najčešća gustina naseljenosti se kreće između 30 kg do maksimalno 42 kg žive mere na jedan m² (kg/m²) podne površine.

PRED USELJENJE:

Ključ uspešnog odgoja brojlera je sistematičan i efikasan program menadžmenta. Ovaj program mora da se započne znatno pre dolaska samih pilića. Pripremanje farme pre useljenje kao deo programa menadžmenta obezbeđuje osnove za efikasno i profitabilno brojlersko jato.

OPREMA

Nakon što potvrdite da broj pilića koji će biti useljen odgovara kapacitetu opreme, instalirajte neophodnu opremu za odgoj i proverite da li je sva oprema funkcionalna. Proverite da li su sistemi pojenja, hranjenja, grejanja i ventilacije pravilno postavljeni.

GREJALICE

Potvrdite da su sve grejalice namontirane na odgovarajuću visinu. Preporučljivo je da kombinujete radikalne sa vazdušnim grejalicama. Faktori koje treba uzeti u obzir pri izboru sistema zagrejanja:

- Maksimalna ambijentalna temperatura.
- Neophodna zadana temperatura (zavisi od starosti jata).
- Proizvodnja topote od strane samog jata.
- Stopa ventilacije.
- Gubitak topote kroz zidove, krov i pod.
- Budite pažljivi ukoliko odlučujete o veličini i broju grejalica a ne znate gore pomenute faktore.

TERMOSTATI ILI SONDE

- Postavite ih u visini pilića i u sredini odgojne površine.
- Minimalni i maksimalni termometri treba da su postavljeni u suprotni ugao u odnosu na termostat.
- Opseg temperaturna treba da se beleži svakog dana i ne bi smeо da odstupa više od 2°C.
- Objekat treba predgrevati tako da i temperatura i vлага budu stabilizovani 24 sata pre samog useljenja.

VENTILACIJA

Minimalna ventilacija treba da se aktivira odmah kada i predgrevanje kako bi se izbacili otpadni gasovi i sva prekomerna vлага. Zatvorite curenja vazduha kako bi eliminisali promaju.

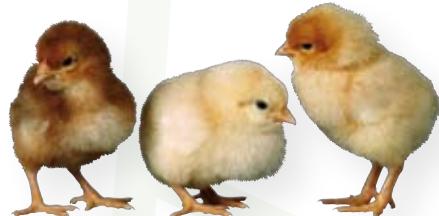
POJILICE

- Treba obezbediti 14 do 16 pojilica/1000 pilića (uključujući i dodatke) unutar odgojne površine od čega 8 do 10 pojilica mogu biti zvonaste pojilice.
- Pojilice treba da su u potpunosti isprane kako bi se uklonili bilo kakvi ostaci sanitarija.
- Proverite da li je krajnji ventil na liniji u poziciji zatvoreno.
- Podesite pritisak vode tako da kapljica na svakoj nipple bude vidljiva, bez kapanja.
- Proverite da nema curenja vode ili vazdušnih mehurića.
- Pobrinite se da same nipple budu u ravnim sa očima pilića.
- Voda mora da bude čista i sveža.
- Dodatne pojilice treba da budu postavljene na taj način da ih pilići povežu sa glavnim sistemom pojenja.

HRANILICE

- Pre punjenja uklonite svu vodu preostalu nakon pranja.
- Dodatne hranilice treba da obezbedite u toku prvih 7 do 10 dana i to u obliku papira, tacni ili poklopaca.
- Tacne treba da budu obezbedene u kapacitetu jedna na 100 pilića.
- Dodatne hranilice treba da budu postavljene između glavnog sistema hrانjenja i linija pojenja i treba da su u blizini kvočka-grejalica.
- Ukoliko koristite papir kao dodatne hranilice, hranidbena površina treba da čini minimalno 25% odgojne površine. Preporučljivo je da na papir stavljate 50-65 rama hrane po piletu.
- Od najveće je važnosti da dodatne hranilice ne ostanu prane jer će to predstavljati stres za piliće i smanjiće apsorpciju žumančane kesice.
- Dodatne hranilice treba da dopunite svežom hranom tri puta dnevno, sve dok svi pilići ne budu u stanju da dosegnu glavni sistem hrانjenja. Ovo se najčešće dešava na kraju prve nedelje.
- Hranu treba obezbediti u obliku kvalitetnih peleta ili u prahu.
- Ne ostavljajte hranu i vodu direktno ispod grejalica jer ovo može dovesti do smanjenja dnevnog obroka i hrane i vode.
- Automatski sistem hrانjenja treba da bude postavljen na samom podu kako bi bio lakši pristup za piliće. Gde god je to moguće preplavite hranom automatski sistem.

PODLOGA

Proverite da li je podloga ujednačeno rastresena i da li joj je temperatura 32°C. Ukoliko se koriste kvočke, temperatura podloge treba da bude 40,5°C ispod izvora toplove. Zbijte podlogu oko automatskog sistema hrانjenja kako bi ste poboljšali pristupačnost za piliće. Temperaturu podloge treba zabeležiti pre svakog useljenja pilića. Ovo će vam pomoći u ocenjivanju efikasnosti pregrevana.

USELJENJE PILIĆA

- Kada je to moguće, u objekat treba da uselite piliće koji vode poreklo od jata iste starosti.
- Pobrinite se da nikakva neočekivana odlaganja ne spreče useljenje pilića odmah po dolasku u objekat. Kašnjenje useljenja može da dovede do dehidracije, što će rezultirati većim uginućem i smanjiće stopu prirasta pilića.
- Pobrinite se da u svaki objekat bude useljen odgovarajući broj pilića.
- Regulišite osvetljenje u objektu u toku useljenja kako bi ste umirili piliće i smanjili stres.
- Piliće treba pažljivo useliti i ujednačeno distribuirati u blizini hrane i vode, duž cele odgojne površine. Kada koristite papir kao dodatne hranilice postavite piliće na samu hranu, odnosno papir.
- Prebrojte veći broj kutija sa pilićima kako biste proverili da li su pilići pravilno izbrojani u inkubatorskoj stanicici. Najbolje je da prebrojite jedan red kutija.
- Izvažite 5% kutija kako biste utvrđili težinu jednodnevnih pilića.
- Od suštinske je važnosti da kutije pune pilića ne ostanu naslagane na odgojnoj površini jer može doći do rapidnog pregrevanja i mogućeg gušenja.
- Kutije treba ukloniti iz objekta odmah nakon useljenja pilića.
- Osvetljenje treba vratiti na puni intenzitet odmah nakon što se svi pilići usele u objekat. Najčešći tipovi osvetljenja su sijalice sa Volframovom niti i fluoroscentne sijalice.
- Sat ili dva nakon useljenja proverite sve sisteme i napravite odgovarajuća prilagođavanja, ukoliko su potrebna.
- Pažljivo posmatrajte distribuciju pilića u toku prvih dana. Ovo može biti odličan indikator bilo kakvih eventualnih problema sa sistemom hrانjenja, pojena, ventilacije ili grejanja.

KARAKTERISTIKE KVALITETNOG PILETA

- Dobro osušeno, dugo paperje.
- Jasne, okrugle, aktivne oči.
- Izgleda aktivno i vitalno.
- Ima u potpunosti zarastao pupak.
- Noge treba da su svetle i voštane na dodir.
- Bez crvenih zglobova.
- Ne sme da ima bilo kakve deformitete (npr. obogaljene noge, uvrnute vratove i kljunove).

MENADŽMENT ODGOJA

Važnost perioda odgoja u životu pilića nikada ne može da bude prenaglašena. Svi dodatni napor učinjeni u fazi odgoja će biti kasnije nagrađeni u vidu krajnjih rezultata tova. Više različitih istraživanja su pokazala da 1 gram telesne težine više sedmog dana će proizvesti dodatnih 6 grama telesne težine 35-og dana starosti. Proverite piliće dva sata nakon useljenja. Proverite da li im je ugodno sa stanovišta temperature.

- Pilići kojima je pretoploće pokušati da se odmaknu od izvora toplove, pokušavaće da dođu do daha, biće mirni a krila će im se skupiti.
- Pilići kojima je hladno će se okupiti oko izvora toplove, grupisaće se i biće bučni.
- Pilići koji imaju odgovarajuću temperaturu će biti rasprostranjeni ujednačeno, pokazivaće različito ponašanje (ješće, piće, odmaraće se i družiti) i pijukati.

CELI OBJEKTI

Odgoj na celoj površini objekta se koristi u objektima sa čvrstim zidovima i na objekte smeštene u blažim klimatskim uslovima. Najznačajniji aspekt za odgoj na celoj površini objekta je da se stvori ambijent bez oscilacija temperature.

DEO OBJEKTA

Odgoj u samo jednom delu objekta se često koristi u pokušaju smanjenja troškova grejanja. Farmeri koji koriste deo površine objekta za odgoj imaju nekoliko tehnika za pregrađivanje objekta. Najčešće se koriste zavese od poda do plafona. Čvrsta barijera visine 20 cm bi trebala da se postavi na podu, ispred zavese ali tako da nikakav propuh ne stigne do pilića. Upotrebljava se centralno lociran izvor toplove i svetla za privlačenje.

SVETLA ZA PRIVLAČENJE

Uz radikalne grejalice, postavljena na centralno mesto odgojne površine svetla za privlačenje se postavljaju direktno iznad izvora toplove kako bi privukla piliće do vode i hrane. Ova svetla je najbolje koristiti u prvih pet dana nakon useljenja. Petog dana treba postepeno povećati intenzitet pozadinskih sijalica i dostići normalno osvetljenje celog objekta do desetog dana.

VREME ZA PROŠIRENJE

Momenat u kome će pilići biti pušteni na celu površinu objekta zavisi od nekoliko faktora uključujući i površinu originalne odgojne površine, programa kontrole kokcidioze i kontrole ambijentalnih uslova. Pilićima bi trebalo omogućiti pristup celoj površini objekta između 10 i 14 dana starosti zavisno od klimatskih uslova. Pri tome temperatura duž celog objekta mora biti ujednačena.

TEMPERATURA PODA

Pri starosti od jednog dana, temperatura poda treba da bude najmanje 32°C uz vazdušne grejalice a ukoliko se koriste kvočke temperatura bi trebala biti 40,5°C, ispod izvora toplove.

VENTILACIJA

Ventilacija distribuira toplotu duž objekta i održava dobar kvalitet vazduha na odgojnoj površini. Mali pilići su mnogo podložniji problemima uzrokovanim lošim kvalitetom vazduha nego stariji pilići. Nivo amonijaka treba da se održava ispod 10 ppm sve vreme tova. Sve do 14. dana starosti, minimalnu ventilaciju bi trebalo koristiti za sprečavanje nemernih rashlađivanja pilića.

Starost pilića	Metara u sekundi	Stopa u minuti
0-14 dana	Miran vazduh	Miran vazduh
15021 dan	0,5	100
22-28 dana	0,875	175
28 dana +	1,75-2,5	250-500

MINI POJILICE ILI RUČNE POJILICE

- Treba ih obezbediti u odnosu 6/1000 pilića.
- Nikad ne treba dozvoliti da se osuše.
- Moraju se čistiti i dopunjavati po potrebi.
- Održavajte maksimalni nivo vode u pojilicama sve dok pilići ne porastu dovoljno da počnu prospitati vodu.
- Treba ih ukloniti približno 48 sati nakon useljenja.
- Treba ih postaviti neznatno iznad podloge kako bi se održao kvalitet vode ali ipak ne toliko visoko da bi bio ugrožen pristup pilića.

ZVONASTE POJILICE

- Pojilice treba držati na takvoj visini da rub uvek bude u visini sa leđima pilića.
- Često ocenjivanje i prilagođavanje visine je od suštinskog značaja.
- Moraju se redovno čistiti kako bi se sprečilo taloženje zagađivača.
- Dubina vode bi trebala biti 0,5 cm od ruba pojilice prvog dana useljenja, a postepeno je trebata smanjivati do 1,25 cm sedmog dana starosti, odnosno do veličine nokta palca.
- Zvonaste pojilice treba da imaju teg kako bi se smanjilo prosipanje vode.

NIPPLE POJILICE

- Nipple pojilice treba da se postave na visinu koja je u nivou očiju pilića u toku prvih 2-3 dana a zatim je održavajte neznatno iznad glave pilića.
- Pritisak vode treba da je podešen tako da na nipp l uvek postoji kapljica vode ali da ipak nema curenja vode.
- Noge pilića treba da su uvek u potpunosti na podlozi a pilići nikada ne smeju da se propinju na prste da bi dosegli vodu.

MENADŽMENT HRANILICA

Hranu treba obezbediti u vidu peleta i postavljenu na tacnu, poklopce ili listove papira i to minimalno 10 dana nakon useljenja. Hranilice treba podizati u toku celog perioda rasta, tako da rub valova ili hranilice uvek bude na nivou sa leđima pilića. Nivo hrane u hranilici treba da se održava tako da hrana uvek bude na raspolaganju pilićima a da se sa druge strane minimizira rasipanje hrane.

FAZA RASTA

PROGRAM OSVETLJENJA

Programi osvetljenja koji su dizajnirani tako da ograniče prekomeren rast u periodu od 7 do 21 dana su isto tako doveli do smanjenja mortaliteta usled ascitesa, sindroma iznenadne smrti, problema sa nogama i uginuća usled mešanja pilića. Istraživanja su pokazala da programi osvetljenja koji uključuju period mraka duži od 6 sati doveđe do poboljšanja razvoja imunološkog sistema. Pravilna stimulacija aktivnosti u prvih 5-7 dana je neophodna za postizanje optimalne konverzije hrane, rasta kostiju i razvoja imunološkog sistema. Najpopularniji i najuspešniji program osvetljenja koji se danas koristi uključuje samo jednu fazu mraka, pri čemu se duži periodi mraka koriste u fazi rasta a zatim se postepeno povećava svetli period do nivoa stalnog ili gotovo stalnog osvetljenja jednu nedelju ili više pre klanja.

DOBROBITI PROGRAMA OSVETLJENJA

- Period mraka je prirodniji i manje stresan za piliće.
- Kosturu i kardiovaskularnom sistemu je omogućeno da se pravilno razviju.
- U toku perioda odmora čuva se energija što vodi poboljšanju konverzije hrane.
- Stopa prirasta može biti izjednačena ili čak i bolja od stopa prirasta pilića tovljenih pri konstantnom svetlu kada se pravilno iskoristi i postigne kompenzatorni rast.

KLUČNE TAČKE KOJE TREBATE UZETI U OBZIR KADA KORISTITE PROGRAM OSVETLJENJA

- Bilo koji program osvetljenja prvo testirajte, pre nego što ga počnete stalno primenjivati.
- Obezbedite 24 sata svetla prvog dana po useljenju kako biste osigurali uzimanje odgovarajuće količine vode i hrane.
- Druge noći isključite svetlo kako biste ustavili tzv. off vreme (vreme isključenja svetla). Jednom kada ustanovite vreme isključivanja svetla više nikad ga ne smete promeniti. Pilići će navići na približavanje off vremena i stoga će na vreme napuniti voljke i piti vodu pre nego što se svetla isključe.
- Koristite jedan blok mraka u toku perioda od 24 sata.
- Počnite sa produžavanjem mračnog perioda kada pilići dostignu 150-160 grama.
- Smanjenje perioda mraka pre prikupljanja pilića će smanjiti plašljivost pilića.
- U toku toplotnog udara, pilićima treba omogućiti da jedu u toku noći a možda će biti potrebno i smanjenje perioda mraka.

ZAVRŠNA FAZA

Završna faza predstavlja period od 7 do 10 dana pre kalanja pilića. Ovaj vremenski period se može koristiti za popravljanje telesne mase pilića dok se pripremate za skupljanje i klanje pilića.

NAKNADNI PRIRAST

Naknadni (kompenzatorni) prirast je period ubrzanog rasta pilića koji je u stvari rezultat kontrole rasta koja je nametnuta u toku ranije faze. Ukoliko koristite programe kontrole hrane ili svetlosti, naknadni prirast može biti realizovan u toku završne faze. Naknadni prirast je najveći kada se pilići tove do najmanje 42 dana starosti.

PROCEDURA SKUPLJANJA PILIĆA

Povlačenje hrane treba da se izvrši 8 do 12 sati pre prikupljanja pilića kako bi se smanjila mogućnost zagađenja mesa. Svrha povlačenja hrane je da se isprazni probavni trakt i na taj način spreči mogućnost kontaminacije mesa fekalijama u toku evisceracije. Kada pilići poste 8 do 12 sati, creva se gotovo u potpunosti isprazne ali ipak ostanu dovoljno čvrsta da izdrže evisceraciju bez pucanja. Kada podignite linije hranjenja, ipak vodite računa da nešto hrane ostane tako da se slučajno ne dogodi da pilići ostanu bez hrane duži vremenski period od planiranog.

PRIPREMA ZA SKUPLJANJE

- Pilići moraju imati vode sve do samog skupljanja.
- Smanjite intenzitet svetla za vreme skupljanja. Ukoliko nije moguće regulisati intenzitet svetla, upotrebite plave ili zelene sijalice jer će one smiriti piliće i smanjiti aktivnost.
- Uklonite ili podignite svu opremu koja može smetati pri prikupljanju.
- Prikupljanje pilića se preporučuje noću, jer su pilići tad manje aktivni.

ISHRANA

Sve recepture Veterinarskog zavoda „Subotica“ a.d. su napravljene tako da obezbede energiju i hranljive materije koje su od suštinskog značaja za zdravlje i efikasnu brojlersku proizvodnju. Osnovne neophodne hranljive komponente su voda, sirovi proteini, energija, vitamini i minerali. Oblik hrane varira u velikoj meri jer sam obrok može biti pripremljen u obliku praškaste hrane, peleta i ekstrudata. Uopšteno govoreći sa peletiranim hranom je mnogo lakše rukovati, u poređenju sa praškastom hranom. Govoreći dalje sa stanovišta hranljivosti, dalje procesuirana hrana dovodi do evidentnih poboljšanja u efikasnosti jata i stopi prirasta u poređenju sa praškastom hranom.

FAZNO HRANJENJE

Sa klasičnog stanovišta receptura za starter, grover i finišer hranu su sastavni deo programa rasta brojlera.

POTPUNE SMEŠE ZA TOV BROJLERA

Smeša PSB/starter 22%

Potpuna smeša za tov pilića I

U potpunosti zadovoljava potrebe brojlerskih pilića za sirovim proteinima, ispunjavajući sve zahteve u aminokiselinama. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno održavanje metaboličkih funkcija piletina i rast telesne mase. Vitamini sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za tov pilića od 1 do 21 dana tova.

Smeša PSB/grover 19%

Potpuna smeša za tov pilića I

U potpunosti zadovoljava potrebe brojlerskih pilića za sirovim proteinima, ispunjavajući sve zahteve u aminokiselinama. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno održavanje metaboličkih funkcija i rast telesne mase. Vitamini sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za tov pilića od 21 do 5 dana pred klanje.

Smeša PSB/finišer 17%

Potpuna smeša za tov pilića III

U potpunosti zadovoljava potrebe brojlerskih pilića za sirovim proteinima, ispunjavajući sve zahteve u aminokiselinama. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno održavanje metaboličkih funkcija i rast telesne mase. Vitaminii sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za tov pilića zadnjih pet dana tova, ne sadrži kokcidiostatik i riblje brašno tako da ne dolazi do rezidua antibiotika i mirisa na ribu. Smešu PSB/F sa 17% proteina je neophodno koristiti 5 dana pred klanje.

Postignuti rezultati zavise od načina držanja, zoohigijenskih uslova u objektu, zdravstvenog stanja jata, genetskog potencijala roditeljskog jata i njegove starosti, načina doziranja hrane (rastura) itd. U praksi ovi rezultati mogu varirati.

Starost nedelja	Telesna masa (g)	Prirast (g)/dan	Utrošak hrane (g)
1	152	23	130
2	386	32	425
3	758	44	980
4	1252	55	1809
5	1816	61	2894
6	2390	63	4131
7	2940	65	5418

DOPUNSKE SMEŠE ZA TOV BROJLERA

Superprotein PS-1 40%

Dopunska smeša za tov pilića

Superprotein PS-1 je smeša visoke proteinske i energetske vrednosti, koncipiran za lako i jednostavno pripremanje potpunih smeša za optimalan tov pilića. Sadrži i vitaminsko mineralne komponente sa svim ostalim neophodnim nutritivnim materijama. U cilju ostvarivanja željenih proizvodnih rezultata neophodno je pridržavati se odnosa zadatih u tableti.

PREDLOG ZA PRAVLJENJE STARTER SMEŠE

Naziv hraniva	%
Kukuruz	50
Pšenica	10
Superprotein PS-1	40
Ukupno proteina	21,2

PREDLOG ZA PRAVLJENJE GROVER SMEŠE

Naziv hraniva	%
Kukuruz	55
Pšenica	10
Superprotein PS-1	35
Ukupno proteina	19,4

PREDLOG ZA PRAVLJENJE FINIŠER SMEŠE

Naziv hraniva	%
Kukuruz	60
Pšenica	15
Superprotein PS-1	25
Ukupno proteina	16,6

PREMIKSI ZA TOV BROJLERA

Vitaminsko mineralne predsmeše su optimalna kombinacija vitamina, mikro i makro mineralnih materija sa dodacima aminokiselina, aditiva i aroma. U količinama koje su neophodne da se u potpunoj smeši obezbedi njihova idealna koncentracija potrebna za maksimalan rast i razvoj pilića od početka do kraja tova.

PREDLOG OBROKA STARTER SMEŠE ZA BROJLERE

Naziv hraniva	%
Kukuruz	55
Riblje brašno	3
Sojina sačma	23
Sojino zrno	10
Suncokretova sačma	6
Vetamix Ž-3	3
Ukupno proteina	22,08

PREDLOG OBROKA STARTER SMEŠE ZA BROJLERE

Naziv hraniča	%
Kukuruz	40
Pšenica	14
Ulje	4
Riblje brašno	3
Sojina sačma	28
Suncokretova sačma	8
Vetamix Ž-3	3
Ukupno proteina	21,97

PREDLOG OBROKA GROVER SMEŠE ZA BROJLERE

Naziv hraniča	%
Kukuruz	60
Sojina sačma	18
Sojino zrno	13
Suncokretova sačma	6
Vetamix Ž-3	3
Ukupno proteina	19,4

PREDLOG OBROKA GROVER SMEŠE ZA BROJLERE

Naziv hraniča	%
Kukuruz	48
Pšenica	15
Ulje	2
Sojina sačma	24
Suncokretova sačma	8
Vetamix Ž-3	3
Ukupno proteina	18,80

PREDLOG OBROKA FINIŠER SMEŠE ZA BROJLERE

Naziv hraniča	%
Kukuruz	60
Sojina sačma	18
Sojino zrno	13
Suncokretova sačma	6
Vetamix Ž-3	3
Ukupno proteina	19,4

PREDLOG OBROKA FINIŠER SMEŠE ZA BROJLERE

Naziv hraniča	%
Kukuruz	52
Pšenica	15
Sojina sačma	20
Suncokretova sačma	10
Vetamix Ž-3	3
Ukupno proteina	18,3

PREDLOG OBROKA FINIŠER SMEŠE ZA BROJLERE

Naziv hraniča	%
Ječam	15
Kukuruz	53
Sojina sačma	17
Suncokretova sačma	12
Vetamix Ž-3	3
Ukupno proteina	17,3

MENADŽMENT ODGOJA RODITELJSKIH PAROVA

MENADŽMENT HRANE

Koke se hrane po volji u toku dve nedelje a nakon toga obrok se kontroliše kako bi se spričilo prekoračenje ciljne težine na kraju 4-te nedelje starosti. Roditeljski petlovi treba da ostvare normativ telesne težine svake nedelje u toku prve 4 nedelje kako bi se obezbedila uniformnost jaja i odgovarajući telesni razvoj. Hrana se daje po volji u toku prve nedelje a nakon toga se kontroliše tako da petlovi ne pređu ciljnu težinu u 4-oj nedelji starosti. Ukoliko petlovi ne postignu ciljnu telesnu težinu u toku prve četiri nedelje preporučljivo je da imate duži period hranjenja po volji. Petlove treba odgajati odvojeno od koka najmanje do šeste nedelje starosti ali za postizanje najboljih rezultata preporučljivo je u potpunosti odvojeno odgajanje petlova i koka sve do 20-21 nedelje starosti.

- Obezbedite jednu tacnu za hranjenje na svakih 75 jednodnevnih pilića. Vodite računa da ova dodatna hrana bude sveža. Nemojte dozvoliti pilićima da konzumiraju ustajalu hranu.
- Za petlove, u toku perioda hranjenja po volji, obezbedite 4,0 cm hranidbenog prostora u valovu ili 45 petlova po hranilici. U toku odgoja kada se kontroliše hranjenje, obezbedite minimalno 15,0 cm hranidbenog prostora po ptici kako za koke, tako i za petlove. Ukoliko koristite hranilice obezbedite 11,5 cm po ptici.
- Hrana treba da se distribuira svim pticama duž cele farme za manje od 3 minuta.
- Nedeljno povećanje hrane treba da se bazira na ciljnoj težini.

POTPUNE SMEŠE ZA PRIPLODNE PILIĆE

Smeša PS-1 20%

Potpuna smeša za piliće za priplod I

U potpunosti zadovoljava sve potrebe priplodnih pilića za sirovim proteinima, ispunjavajući pre svega zahteve u aminokiselinama. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno održavanje metaboličkih funkcija. Vitamini sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za odgoj priplodnih pilića od 1 do 60 dana.

Smeša PS-1 19%

Potpuna smeša za piliće za priplod I

U potpunosti zadovoljava sve potrebe priplodnih pilića za sirovim proteinima, ispunjavajući pre svega zahteve u aminokiselinama. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno održavanje metaboličkih funkcija. Vitamini sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za odgoj priplodnih pilića od 1 do 60 dana.

Smeša PS-3 15%

Potpuna smeša za piliće za priplod III

U potpunosti zadovoljava sve potrebe priplodnih pilića za sirovim proteinima, ispunjavajući pre svega zahteve u aminokiselinama. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno održavanje metaboličkih funkcija. Vitamini sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za odgoj priplodnih pilića od 60 dana do pronošenja.

Smeša PS-3 16%

Potpuna smeša za piliće za priplod III

Smeša PS-3 17%

Potpuna smeša za piliće za priplod III

Smeša PS-3 18%

Potpuna smeša za piliće za priplod III

PREMIKSI ZA PODMLADAK PRIPLODNE ŽIVINE

Vitaminsko mineralne predsmeš su optimalna kombinacija vitamina, mikro i makro mineralnih materija sa dodacima aminokiselina, aditiva i aroma. U količinama koje su neophodne da se u potpunoj smeši obezbedi njihova idealna koncentracija potrebna za normalne metaboličke funkcije i razvoj.

PREDLOG ZA PRAVLJENJE PS-I SMEŠE

Naziv hraniva	%
Kukuruz	50
Pšenica	15
Sojina sačma	24
Suncokretova sačma	8
Vetamix Ž-1	3
Ukupno proteina	19,04

PREDLOG ZA PRAVLJENJE PS-I SMEŠE

Naziv hraniva	%
Ječam	12
Kukuruz	48
Sojina sočiva	24
Suncokretova sačma	8
Vetamix Ž-1	3
Stočno brašno	5
Ukupno proteina	19,06

PREDLOG ZA PRAVLJENJE PS-III SMEŠE

Naziv hraniva	%
Ječam	18
Kukuruz	55
Sojina sačma	12
Suncokretova sačma	12
Vetamix Ž-1	3
Ukupno proteina	15,5

PREDLOG ZA PRAVLJENJE PS-III SMEŠE

Naziv hraniwa	%
Ječam	18
Kukuruz	56
Sojina sačma	11
Suncokretova sačma	12
Vetamix Ž-1	3
Ukupno proteina	15,14

OSNOVNU KONCEPCIJU PROIZVODNJE KONZUMNIH JAJA TREBA BAZIRATI NA:

1. Savremenim tehničko-tehnološkim rešenjima proizvodnje
2. Držanju visokoproduktivnih linijskih hibrida
3. Striktnom pridržavanju tehnoloških normi proizvodnje
4. Držanju samo jedne vrste, jednog proizvodnog usmerenja (proizvodnja konzumnih jaja), jednog hibrida, i jedne starosti u isto vreme
5. Ishrani kompletnim, dobro izbalansiranim smešama Veterinarskog zavoda „Subotica“ a.d.
6. Držanju u objektima zatvorenog tipa
7. Maksimalnom korištenju živinarnika; držanju 20-25 koka po 1m² podne površine (iskorištenje prostora u visinu po nivoima).
8. Tehnološki proces proizvodnje konzumnih jaja mora početi nabavkom 17-to nedeljnih starih kokica, njihovom držanju u proizvodnji minimalno 12 meseci i nakon toga zamenom za novo jato.
9. Racionalnom korištenju objekta, što zahteva da se izlucene koke nosilje u što kraćem periodu iselege, a objekat očisti, opere, dezinfikuje i odmori. Sve ove radnje trebaju se završiti za 20 dana
10. Držanju koka nosilja u baterijama (4-5 koka u svakom kavezu), sa savremenom automatskom opremom za hranjenje i napajanje, po koncepciji savremenog živinarnika
11. Redovnom izgnejavajušu objekta van kruga živinarnika, koje mora biti mehanizovano
12. Snabdevanju živine dovoljnom količinom sveže vode, sistemom za automatsko napajanje iz odvoda preko dozatora za vodu
13. Osiguravanju skladišnog prostora koji mora biti adekvatno sagrađen i dovoljnog kapaciteta da se u njemu skladište jaja, koncentrat ili drugi materijal u zavisnosti od njegove namene. Jaja se uvek moraju skladištiti u posebnu prostoriju, jer su ona vrlo kvarljiva i brzo upijaju neprijatne mirise.
14. Striktnom pridržavanju mera preventive, dezinsekcije i deratizacije propisanim od strane veterinarske službe.
15. Održavanju udobnih makroklimatskih uslova u objektu, stalnim održavanjem opreme u funkcionalnom stanju
16. Primeni odgovarajućeg svetlosnog programa prema tehnološkim uputstvima o uzgoju živine
17. Zaduženju radnika (člana domaćinstva) koji će savesno i predano obavljati radne obaveze u procesu proizvodnje
18. Redovnoj evidenciji proizvodnje jaja, utroška hrane i svim promenama na nosiljama, opremi i objektu kako bi se moglo blagovremeno intervenisati u slučaju neželjenih situacija.

Proizvodnja jaja počinje s useljavanjem kokica u objekat ili u kavezu baterija kod baterijskog sistema. Pre toga, a po završetku prethodnog proizvodnog ciklusa, objekte i opremu treba

temeljno očistiti, oprati i dezinfikovati, a po mogućству ostaviti da se „odmori“. Neposredno pred useljavanje kokica mora da se proveri funkcionisanje opreme, u valove stavi hrana, a u pojilice voda. Ako je jato veće, kokice se dopremaju posebnim vozilom u transportnim kavezima. Prvo treba preduzeti mere da tek prispele kokice ne stradaju od toplotnog udara u toku toplog vremena skinuti cirade sa bočnih strana vozila.

Vozilo sa kikicama treba što pre isprazniti, ali pažljivo postupati sa živinom. Kokice se hvataju za obe noge, vodeći pri tome računa da im se noge i krila u toku useljavanja ne povrede ili ne polome. Useljavanje se obavlja tako da se prvo pune kavezi najudaljeniji od ulaza u objekat, a na kraju oni najbliži ulazu.

Kada su sve kokice useljene, obilaze se svi kavezi i proverava se da li su sve kokice na nogama, da li jedu ili piju vodu. Ako se koriste pojilice - kapaljke, pomoću prikladnog štapića dodirnuti u svakom kavezu jednu kapaljku dok voda ne počne da curi, kako bi kokice uočile gde je voda.

KOKICE PRONESU VEĆ U UZRASTU 18 NEDELJA

Prva jaja (ponosci) pojaviće se obično nakon 18 nedelja uzrasta kokoši, a 19. nedelja se najčešće smatra prvom nedeljom nošenja (nosivost tada obično iznosi 10-30%). Nakon tog vremena nosivost brzo raste, tako da u periodu od 23. do 27. nedelje dostiže maksimum, koji može da iznosi i 95%. Potom lagano pada, prosečno za 0,7% nedeljno, tako da pri kraju perioda iskorišćavanja kokoši (uzrast 72-76 nedelja) iznosi 65%.

Period pronošenja karakteriše se pojavom sitnih jaja, dvožučića, jaja sa mekom ljskom ili bez ljske i sl., ali posle nekoliko nedelja, sa normalizacijom nošenja, ove pojave se svode na najmanju meru. Tok i nivo nosivosti kod različitih rasa i hibrida može da se razlikuje u zavisnosti od uslova držanja i ishrane podmlatka, zdravstvenog stanja, uslova držanja i ishrane nosilja i sl., ali u celini posmatrano postoje veoma male razlike u proizvedenoj jaččanoj masi između hibrida. Normativi proizvodne tehnologije propisuju veoma visok postotak nosivosti - od 300 do 350 jaja po useljenoj kokoši do 74. nedelja uzrasta. Međutim, u uslovima naše proizvodnje nosivost od 280 jaja je zadovoljavajuća. Masa jajeta takođe je veoma važna osobina koja u mnogome utiče na ekonomičnost proizvodnje. Selepcionim radom teži se da nosilja snese što veći broj jaja mase između 55 i 60 grama (trgovачka klasa B i A) čija je tržišna vrednost visoka. Takva jaja po svojim drugim osobinama (čvrstoća ljske, lako uklapanje u postojeće kartonske uloške i sl.) omogućavaju lako obavljanje uobičajenih postupaka - transport i prodaju

JAJA SKUPLJATI NAJMANJE I TRI PUTA DNEVNO

Jaja se skupljaju u nove kartonske uloške neposredno iz sabirnih valova kaveza baterija ili gnezda. Poželjno je da se jaja sakupljaju vrlo često, najmanje 3 puta dnevno, kako bi se bolje očuvao njihov unutrašnji kvalitet (koji brzo opada ako se jaja nakon nošenja drže na visokoj temperaturi), ali i da bi se smanjila mogućnost oštećenja ljske u sabirnim valovima, trakama ili gnezdima.

Nakon skupljanja jaja se lageruju u posebnoj prostoriji - skladištu, koje mora biti zamračeno, čisto i dobro provetreno. Pre toga odvajaju se ona sa prljavom, naprslom ili razbijenom ljskom, odnosno jaja bez ljske, koja moraju odmah da se troše, ili ih razbijati i njihov sadržaj izmešan u tzv. melanž u plastičnim kesama zamrzavati i čuvati.

POTPUNE SMEŠE ZA NOSILJE KONZUMNIH JAJA

Smeša N 18%

Potpuna smeša za nosilje za jaja za konzum II

U potpunosti zadovoljava sve potrebe koka nosilja za sirovim proteinima. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno odvijanje metaboličkih funkcija. Vitaminii sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za ishranu koka nosilja jaja za konzum. Kompletну smešu je potrebno davati u ograničenim količinama od 110-130 grama uz stalno prisustvo vode za piće.

Smeša N 17%

Potpuna smeša za nosilje za jaja za konzum II

U potpunosti zadovoljava sve potrebe koka nosilja za sirovim proteinima. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno odvijanje metaboličkih funkcija. Vitaminii sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za ishranu koka nosilja jaja za konzum. Kompletnu smešu je potrebno davati u ograničenim količinama od 110-130 grama uz stalno prisustvo vode za piće.

Smeša N 17% sa karofilom

(potpuna smeša za nosilje jaja za konzum II)

Smeša N 16%

Potpuna smeša za nosilje za jaja za konzum II

U potpunosti zadovoljava sve potrebe koka nosilja za sirovim proteinima. Sadrži odgovarajući nivo energije za normalno odvijanje metaboličkih funkcija. Vitaminii sa mikro i makro mineralnim materijama se nalaze u optimalnom odnosu. Koristi se za ishranu koka nosilja jaja za konzum. Kompletnu smešu je potrebno davati u ograničenim količinama od 110-130 grama uz stalno prisustvo vode za piće.

Smeša N 16% sa karofilom

(potpuna smeša za nosilje jaja za konzum II)

DOPUNSKE SMEŠE ZA KOKE NOSILJE

Superprotein N 33%

Dopunska smeša za nosilje jaja za konzum

Superprotein N je visoke proteinske i energetske vrednosti, koncipiran za lako i jednostavno pripremanje potpunih smeša sa kojima dobijate optimalnu, zdravu i racionalnu ishranu koka nosilja. Sadrži i vitaminsko mineralne komponente sa svim ostalim neophodnim nutritivnim materijama. U ilju ostvarivanja željenih proizvodnih rezultata neophodno je pridržavati se odnosa zadatih u tabeli.

Naziv hraniča	%
Kukuruz	55
Pšenica	10
Superprotein N 33%	35
Ukupno proteina	17,15

Naziv hraniča	%
Lucerka	5
Kukuruz	60
Superprotein N 33%	35
Ukupno proteina	17,2

PREMIKSI ZA KOKE NOSILJE I PODMLADAK ŽIVINE (ZAVRŠNA)

Vitaminsko mineralne predsmeše su optimalna kombinacija vitamina, mikro i makro mineralnih materija sa dodacima aminokiselina, aditiva i aroma. U količinama koje su neophodne da se u potpunoj smeši obezbedi njihova idealna koncentracija potrebna za normalne metaboličke funkcije i razvoj.

Vetamix Ž-2

sa 1 dozom karofila

Vetamix Ž-2

sa 2 doze karofila

Premix za jaja 10%

Jaja - kolor 1-2%

za bojanje žumanceta

Naziv hranića	%
Kukuruz	47
Pšenica	12
Ulje	2
Sojina sačma	16
Suncokretova sačma	12
Premix za jaja	10
Ukupno proteina	16,26

Naziv hranića	%
Kukuruz	44
Ječam	15
Ulje	2
Sojina sačma	16
Suncokretova sačma	12
Premix za jaja	10
Ukupno proteina	16,00

Naziv hranića	%
Lucerka	4
Kukuruz	43
Ječam	13
Ulje	3
Sojina sačma	14
Suncokretova sačma	13
Dikalciijum fosfat	7
Vetamix Ž-2	3
Ukupno proteina	16,00

ISHRANA ĆURKI

U odgoju čuraka, za razliku od kokošaka, mogući su veći propusti pa i ekonomski gubici. Zato ne shvatajte sviše olako ovaj posao ma koliko sličan bio uzgoju brojlera ili koka nosilja. Ishrana tovnih čurića mora da bude tako organizovana da obezbedi normalan porast i razvoj. Pošto se u toku porasta hranidbeni zahtevi mešaju po pitanju proteina i energije, potrebno je u toku tova koristiti četiri do pet različitih potpunih smeša. Standardan program ishrane bi trebalo da bude sledeći:

Smeša ĆU-1 28%

proteina (potpuna smeša za čuriće u porastu u tovu I)

- Smeša ĆU-1 upotrebljava se peletiranim obliku, za ishranu čurića, od 1 do 28 dana.

Smeša ĆU-2 24%

proteina (potpuna smeša za čuriće u porastu u tovu II)

- Smeša ĆU-2 upotrebljava se peletiranim obliku, za ishranu čurića, od 4 do 8 nedelje.

Smeša Ću-3 20%

proteina (potpuna smeša za čurke u porastu u tovu III)

- Smeša ĆU-3 upotrebljava se peletiranom obliku, za ishranu čuraka, od 8 nedelje do 16 nedelje starosti.

Smeša Ću-4 16%

proteina (potpuna smeša za čurke utovu IV)

- Smeša ĆU-4 upotrebljava se u peletiranom obliku, za ishranu čuraka, od 4 meseca do kraja tova.

Prva smeša je brašnasta ili je u obliku finih mrvica tzv. loma, dok su ostale četiri smeše peletirane. Pelete treba da su uniformnog oblika i veličine, prečnika 4-5 mm čurići se hrane po volji, odnosno, potrebno im je obezbediti da hranu uvek imaju na raspolaganju.

Potpune smeše su bazirane na kukuruzu i sojinoj sačmi, kao osnovnim makrokomponentama. Takođe, već JE naglašeno da je u ishrani čuraka potrebitno obezbediti i određen procenat proteina animalnog porekla, što se obično ispunjava uključivanjem ribljeg brašna. Učešće ribljeg brašna mora biti adekvatno izbalansirano. U početnim smešama, udeo ribljeg brašna se kreće između 7-10%, ali kako tov odmiče udeo se smanjuje na 2-5%, kako bi se izbegao problem.

Obezbeđenje vode je, takođe, veoma važan deo ove tehnologije. Voda treba da je uvek na raspolaganju čurićima, pri čemu je neophodno da je čista, odnosno, hemijski i bakteriološki ispravna. U vodu se može, preventivno, staviti blagi dezinficijens ili vitaminski preparat (prema odgovarajućoj deklaraciji). Za jednodnevne čuriće treba obezbediti u prvom napoju mlaku vodu. Čurići se mogu napajati iz običnih posuda različitih limenih cilindričnih pojilica, ili to mogu biti višeće automatske pojilice koje su direktno priključene na vodovod. Smatra se da je jedna plastična pojilica zapremine tri litra dovoljna za 40 grla, dok je jedna višeće pojilica dovoljna za 125 grla. Prilikom napajanja čurića potrebno je obratiti pažnju na adekvatnu visinu pojilica od poda, jer se ona meša sa uzrastom čurića.

Sprovođenje zdravstvene zaštite je neophodna mera u tovu čuraka. Sem obezbeđenja brojnih zoohigijenskih mera u cilju obezbeđenja adekvatnog mikroklimata, pažnju treba usmeriti i na zaštitu od pojave eventualnih oboljenja, putem vakcinacije. Takođe permanentna kontrola zdravstvenog statusa grla je važna za uspeh tova.

Na kraju, treba istaći da se u poslednje dve do tri godine javlja veliko interesovanje, jer su mnogi uočili da je tov čuraka profitabilan posao. Ipak, ne treba zaboraviti činjenicu da brojni stručnjaci iz oblasti živinarstva smatraju da je tov čurica najsloženija i najdelikatnija tehnologija u oblasti živinarstva. U praksi, se zato često dešavaju propusti i greške koje dovode do gubitaka.

PROIZVODNI PROGRAM POTPUNIH SMEŠA ZA ĆURKE NOSILJE

Smeša Ću-N 16% proteina

(potpuna smeša za čurke nosilje)

- Smeša Ću-N upotrebljava se u peletiranom obliku, za ishranu čuraka nosilja.

PROIZVODNI PROGRAM 1% PREMIKSA ZA ĆURKE

Viamin Ću-F

(1%-ni premix za čuriće i fazančице) - sa kokcidiostatikom ili bez kokcidiostatika

- Viamin ĆU - F stavlja se u smeše za tov čurića i fazančića 1%.

PROIZVODNI PROGRAM 3% PREMIKSA ZA ĆURKE

Vetamix Ću-F

(3%-ni premix za čuriće i fazančice) - sa kokcidiostatikom ili bez kokcidiostatika

- Vetamix ĆU - F stavlja se u smeše za tov čurića i fazančića 3%.

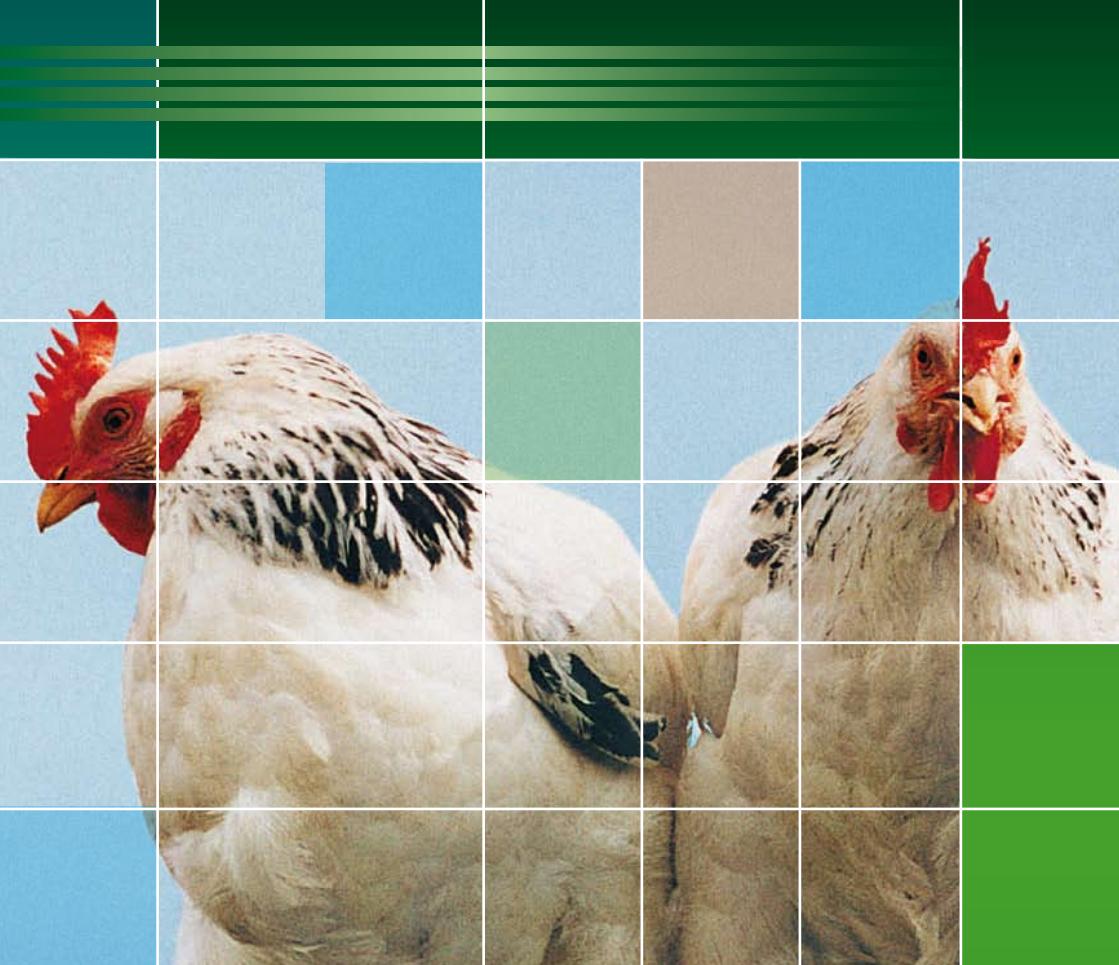

Veterinarski Zavod Subotica

www.vetzavod.com
Veterinarski Zavod Subotica a.d.
Beogradski Put 123, 24106 Subotica, Srbija
tel: +381 24 62 41 00 / fax: +381 24 56 77 36
www.vetzavod.com

Veterinarski Zavod Subotica

Veterinarski Zavod Subotica a.d.
Beogradski Put 123, 24106 Subotica, Srbija
tel: +381 24 62 41 00 / fax: +381 24 56 77 36
www.vetzavod.com

